СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 153. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 2-го липня 1936. — VOL. XLIV. No. 153. Jersey City, N. J., Thursday, July 2, 1936. THREE CENTS

ПЕРЕВОДЯТЬ ЗАКОН ПРО НАЙНИЖЧУ ПЛАТНЮ

КОЛОМБОС (Огайо). — Не звертаючи уваги, чи закон найнижчої платні для робітників погоджується з конституцією, чи ні, урядові чинники стейту Огайо вводять цей закон у життя і на основі нього нових 35,000 робітників дістануть яких 40% підвишку платні. Незабаром передбачають подібну підвишку для чергових 60,000 робітників. В нюйорському стейті існує подібний закон, який означує, яку найнижчу платню можна платити робітникам, одначе нюйорський стейтовий найвищий суд узнав його неконституційним.

ГАРНЕНЬКО ПОПРОСИЛИ І ТАКИ КАНДИДУЄ.

ОЛБАНІ. — Ґубернатор Леман, який кілька тижнів тому заявив був усім, що ніби не думає кандидувати в наступних виборах на ґубернатора нюйорського стейту, таки роздумався і тепер каже, що буде кандидувати. Треба було його, очевидно, попросити й сказати, що його кандидатура аж така важна, що без неї готов провалитися Рузвелт. Певна частина нюйорської преси робить з цього приводу Лемановi велику рекляму.

АЛЬФРЕД СМИТ ПРОДОВЖУЄ АКТИВНУ ПОЛІТИКУ.

НЮ ЙОРК. — Бувший губернатор нюйорського стейту Альфред Смит, який, хоч демократ виголосив був гостру промову проти Рузвелта, не усувається від політики, а бере у ній далі активну участь. Як видно з його рухів, він збирається у наступних виборах далі поборювати Рузвелта, хоч рівночасно ще дотепер ясно не заявився, що буде піддержувати Ландона. Мовчить він також про те, що робить Леман. Живу акцію він покищо розвиває в організації „Американської Ліґи Свободи", з якої поборює Рузвелта і політику „нового розділу", тому, що мовлять, вона прямує до обмеження горожанських свобід. Та не треба виключати, що незабаром він зійде з цеї „гуманітарної" плятформи і стане на практичнішу.

ДОБРІ ВІСТКИ ДЛЯ ЛАНДОНА.

ЕСТЕР ПАРК (Колорадо). — Як штаб републиканського кандидата Ландона доносить, що дня наспівають до них вісти, що по всіх середущих і західних стейтах симпатії для Ландона зростають, і то не тільки серед багатших кляс, але також серед фармерів і робітників. Редактор одного часопису на заході робив так зване „соломяне голосування", в якому випало, що аж сім голосів ідуть за Ландона, а тільки три за Рузвелта. Однак прихильники Рузвелта кажуть, що в останній боротьбі між Луисом і Шмелінґом аж 18 ішли за першим, а тільки один за другим...

БОРОТЬБА В ЮНІЯХ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Боротьба, яка ведеться в лоні Американської Федерації Праці довкруги питання, чи юнії повинні орґанізуватися на основі професій, чи на основі промислу, чимраз більше загострюється. Десять юній, що обєднують у собі біля 1,000,000 робітників, загрозили тепер, що зовсім відорвуться від головної управи А. Ф. П. і створять окрему федерацію, в якій юнії будуть орґанізуватися виключно на засаді промислу. До останньої групи належать уже всі майнерські юнії. Тепер почали до них прилучатися сталеві робітники.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАСТАНОВЛЯЄТЬСЯ НАД ПОСУХОЮ.

ВАШИНҐТОН. — Рузвелт відбув з кількома високими урядниками конференцію, в якій нараджувався над посухою, що навістила північну і полудневу Дакоту, Монтану та Вайомінґ. У меншій мірі ця посуха навістила теж інші стейти. Однак у названих стейтах вона є така велика, що біля 150,000 родин знайшлись у страшній нужді. Їх поля і пасовиська зовсім висохли. Худоба не має паші. Уряд задумує відкупити від них худобу, а людям дати харчі.

ЗАСУДЖУЮТЬ ВЕЛИКІ РИБИ НА ТЮРМУ.

НЮ ЙОРК. — У звязку з убивством Дрокмана, в яке були замішані високо поставлені особи, суд засудив трьох, Кляйнмана, батька нюйорського асистента прокуратора, Сінґера, колишнього помічника федерального прокуратора, і купця Силвермана, всіх на один рік тюрми. Крім цього суд присяглих зажадав усунення молодшого Кляйнмана, що був помічником прокуратора, а також самого прокуратора Гіґена.

ЗАДОВЖЕННЯ УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН. — Загальне задовження уряду Злучених Держав Америки виносить нині $34,000,-000,000. За останні роки адміністрації Рузвелта те задовження зросло на $13,000,000,000. Ці гроші уряд мусітиме колись повертати.

ЛІКАР СПРИЧИНИВ СМЕРТЬ ПАЦЄНТКИ.

У варшавськім окружнім суді відбулася розправа проти д-ра Юліяна Ґурфінкля, лікаря обезпечальні в Ґродзіску, за спричинення смерти пацієнтки, яку лишив без опіки. Жертвою стала поліжниця. Покликаний до неї д-р Ґурфінкель переврів необхідну операцію і вернувся до дому. Тому, що остан хорої погіршився, чоловік пацієнтки двічі кликав лікаря, але він отягався, а коли прийшов, хора жінка вже померла. Знавці рішили, що операція була того роду, що лікареві не вільно було лишити пацієнтки без опіки. Д-ра Ґурфінкля засуджено на рік вязниці з припиненням виконання кари.

КАРА СМЕРТИ НА КУРЦІВ ОПІЮ.

Китайський уряд в Нанкіні видав закон про заборону курення опію. Закон загрожує карою смерти всім налоговим курцям, з тим, що урядники й інтеліґенти підпадають карі відразу, звичайні громадяни аж по трикратному повторенні проступку. Аж такими суворими засобами стараються китайці викорінити наліг, накинений їм у минулому столітті европейськими ґешефтярами.

ПРОПАЛИ КОНІ З ВОЗОМ.

До Дмитра Мослана з Жиравки коло Сокільник, що продавав дрова у Львові при вул. Кохановського, приступив незнайомий панок і казав їхати з ним на Личаків. Там завів Мослана в бічну вуличку, казав станути і віднести трохи дров до одної камяниці, де той панок ніби мешкає. Господареві сказали там, що дров не треба, а як вернувся на вулицю, не застав ні коней, ні воза. Підчас його неприсутности той панок скочив на віз і кудись поїхав. Мослан потерпів шкоду 400 злотих.

ПОРАХУНКИ ТРУПАРНИКІВ.

Міхал Хіровський, жалібник одного з львівських похоронних заведень, мав більше темпераменту як обовязкового в його професії смутку. В сварці зі службовиком Суспільної Обезпечальні, Гайновичем, за доставу мерців Хіровський двома ударами мало не зробив трупа з Гайновича. Гайнович пішов до шпиталю, Хіровський до арешту.

ІЗ ЗАХОДУ НА СХІД!

В Іноврoцлаві відбулося віче польських купців, промисловців і ремісників під гаслом піддержки польського стану посідання. Віче дуже замітне, бо на ньому вирішено, що міщанство в Польщі має бути тільки польське і то всюди, навіть у східних воєвідствах. І тільки про той схід йшло головно промовцям. В західніх воєвідствах зачинає польським купцям і промисловцям бути затісно. Зате на східніх теренах вони надіються великих можливостей і туди рішили вони спрямувати найновішу колонізаційну акцію. Задля цього й створили окремий „звйонзек польскі".

ПОМЕР УЧЕНИЙ-ЗАСЛАНЕЦЬ.

З Ленінграду прийшла аж тепер вістка про смерть відомого білоруського вченого, професора Бронислава Епімаха Шипілі. Кілька літ тому його арештувало ГПУ і вивезло до Ленінграду. Там він жив на правах „лишенця". Умер з голоду. Його пребагатий архів матеріялів до білоруського відродження пропав у ГПУ.

ЛІТНИСЬКОВА ІСТОРІЯ ПЕРЕД СУДОМ.

Львівський купець Г. винаймив собі на літо мешкання в Бруховичах, звідки що дня виїздив до Львова задля інтересів. Раз вернувся несподівано до Брухович і застав у мешканні свою жінку в товаристві Ізидора В., безробітного приватного урядовця. Обурений купець побив палицею небажаного гостя, причому подер на ньому убрання. Опісля почав розводову процедуру з жінкою, а побитий Ізидор В. заскаржив його за відшкодування і лікування в загальній сумі 482 зл. Перед кількома днями Ізидор В. процес виграв, бо суд признав йому відшкодування 330 зл.

„РАВЬШІЦІ"-ДУШОГУБ.

Суд присяглих у Перемишлі засудив „равьшіца" (що полює без дозволу) Стефана Соляжа на безреченцеву тюрму за те, що Соляж застрілив з засідки господаря Годяка. Він вчинив це в осени минулого року, та тоді не було проти нього доказів. Вийшовши з слідчого арешту, Соляж полював по старому, аж його зловили. Відібрану стрільбу пізнали, що це власність убитого Годяка й відновили справу.

СОБАКИ НА СТОРОЖІ ДОКУМЕНТІВ.

Чеське міністерство справедливости постановило доручити купити кілька собак, що будуть в судовому будинку, бо від якогось часу в невиясненний спосіб пропадають судові документи. Міністерство залізниць постановило також купити поліційні собаки, що будуть на двірцях.

ДИТЯЧІ ОСЕЛІ В ЧОРТКІВЩИНІ.

Міжорґанізаційний Комітет у Чорткові на загальних зборах ухвалив утворити в Чортківщині 37 літніх осель для дітей без ріжниці національности. Оселі призначені головно для сільської дітвори. У всіх оселях помістять 2,500 дітей, головно підчас жнив, коли сільські діти позбавлені опіки родичів.

МАТУРИСТ ЖЕБРАКОМ.

У варшавському городському суді для жебрацьких справ знайшлася справа Станислава Васілевського, що лежав на вулиці, викликаючи своїм виглядом милосердя і жебрав. Його арештовано і тоді показалося, що він зовсім не бідний і має з чого жити. Мае дім у Тикоцині, скінчив гімназію і здав матуру. Був теж на праці за ріжні провини.

ЛИТОВСЬКІ ШАПКИ ТАКОЖ НЕБЕЗПЕЧНІ.

„Вільнюс Ритоюс", орган литовської меншини в Польщі, містить довгу історію про те, що пережили кількана-цять литовців — чоловіків і жінок — за ношення шапок литовського крою: стратили кілька днів, відбули під ескортою 72 кільометри пішки — на переслуханя в старостві, відпочивали в... арештах, різали дрова по постерунках. Але в старостві в Городні їм „ще цим разом" подарували кару й порадили, що як уже конче хочуть носити литовські шапочки, то треба їх обшити біло-червоними шнурочками.

ЗЛОВИЛИСЯ НА БАРОНА.

Молодий елеґантний барон Мароні робив минулих місяць добре враження в вищих товариських кругах Лодзі. Познайомився з вродливою одиначкою багатого промисловця К., заприязнився, закохався, подружились, виїхали в пошлюбну подорож до баронських маєтностей в Італії. Довший час не було від них ніякої вістки, аж нарешті родичі молодої дістали від неї лист з Парижа з благанням помочі; барон не є бароном, продав її до публичного дому й щез. Поліція ствердила, що це був Абрум Кінцлер, нотований як торговець живим товаром.

ГРАБІЖНИКИ СТРІЛЯЮТЬ.

Невідомі досі люди напали в ночі 23. травня ц. р. на хату Василя Майбороди в Данилівцях, пов. Зборів, і зажадали грошей. Господар відмовив, а тоді один зі злочинців стріляв у вікно й поцілив 30-літню жінку Майброди, Марію. Нещасна згинула на місці.

ПОБИТИЙ ГРАДОМ.

Підчас бурі над березівським повітом вертався ровером із Сянока до Динова якийсь Мільчарський. Коло Обарина почало сипати градом з такою силою, що Мільчарський втратив свідомість і впав з ровера. Аж надїхав якись селянин, взяв змілілого на віз і відвіз до найблизчого села.

ПОЛЬСЬКІ ФІЛЬВАРКИ НА ПРОДАЖ.

Земське Т-во кредитове оголосило спис великих земельних маєтків, виставлених на ліцитацію за незаплачення довгів. У списі знайшлося 1,265 маєтків, які мають продати на ліцитації в жовтні ц. р.

І ТАМ КОВБАСА.

Цими днями відбулася друга з черги прогулька білорусів по Польщі. Учасники оповідають: Цим разом вільно було відвідувати білоруські центральні орґанізації в Вильні. Впорядчики розпитували по дорозі, хто з учасників належить до якої орґанізації, на стаціях частували ковбасою й чаєм; привозили ковбасу цілими фірами. По містах зустрічали прогульку військові орхестри, водили в гостину до казарм. У Варшаві показували прогульку високим достойникам, потім возили вантажними автами по місті. Учасники міркували собі, що це все мо-же коштувати; вони не платили нічого.

ЖИДИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПРИСУДУ ПОЛЬСЬКОГО СУДУ

ВАРШАВА. — Жиди позамикали склепи на дві години на знак протесту проти присуду суду в Радомю, що признав трьох жидів винуватими, що вбили християнина, а звільнив християн, що вбили двох жидів. Це відноситься до присуду, що запав у справі протижидівських заворушень у Пшитику, де один жид убив польського військового підстаршину. На знак протесту не було вистав у жидівських театрах, а жидівський загал протестував іще й тим, що визнав день протесту „днем жалоби" і „днем молитви" за потерпілих жидів.

ЗАСУДИЛИ ХАБАРНИКІВ.

КИЇВ. — Засуджено на кару смерти трьох комісарів, Кравченка, Дубровського і Синельникова, що побирали хабарі за призначування помешкань та висилали свої любовниці до санаторій на Кримі, забираючи там ті місця, що були призначені для хорих робітників.

ПОЛЬЩА ПРИГАДАЛА СОБІ „ГЕРОЙСЬКОГО ХЛОПА".

ПЕРЕМИШЛЬ. — У присутності інспектора армії ґен. Ридз Сміґлого, львівського воєводи й інших державних високих урядовців відбулося в селі Новосілцях коло Перемишля велике торжество, в якім пошановано „польського хлопа", сєбто війта Михайла Пижа, що в 1624 р. боронив села чотири дні перед татарським наїздом і вкінці змусив татар до відвороту. Тим святом хоче польський уряд віддати пошану „всім польським хлопам", про яких забуто, а які боронили — Польщу.

СОВЕТИ ПОВЕЛИ КАМПАНІЮ В ДОПОМОГУ ДІТЯМ.

МОСКВА (Росія). — З розпочаттям шкільних ферій советська преса зачала пропаґувати конечну потребу за допомогу занедбаним досі дітям. Кампанія ведеться під кличем: Все для дітей у СССР.

ПІСНЯ І БАТЬКІВЩИНА.

ВАРШАВА. — На конкурсі співацьких хорів виступили 35 краєвих польських хорів і 9 заграничних. В імені тих останніх заявив президент товариства „Світовий Союз Поляків", що для 8 мілiонів поляків, що живуть поза границями Польщі, польська пісня не є лише гарною мельодією, але й пригадкою про — Батьківщину.

МАСОВЕ ВІЧЕ В СПРАВІ ГІМНАЗІЇ В ТЕРНОПОЛІ.

ТЕРНОПІЛЬ. — Відбулося масове віче українського громадянства цілої Тернопільщини. На тім вічу домагалися негайного реактивування розвязаної неправно у вересні 1930 р. державної гімназії з українською мовою навчання.

ФОРТИФІКУЮТЬ КРОНШТАД.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Є відомости, що Совети приспішують укріплення фортеці Кронштад, бо рахуються з наступом на Ленінград, передбачаючи недалеку війну з Німеччиною.

ВІЙНА ЧЕРЕЗ ДАНЦІҐ.

ПАРИЖ. — Подають з добре поінформованих кол, що Німеччина скупчує більші військові сили недалеко Данціґа. Разом з тим твердять, що найдалі до кінця липня Німеччина таки займе Данціґ.

ВАРШАВА. — Польські ґазети пишуть отверто, що коли Німеччина схоче забрати Данціґ, то з цього приводу мусить прийти до війни між Польщею і Німеччиною.

БІДА З „ПРОЛЄТАРІЯТОМ".

МОСКВА. — „Комсомольська Правда" радить подумати над тим, чи годі вже вживати в Советах слів „пролетар" і „пролетарська диктатура". Бож пролетар — це кляса наємних робітників. А такі існують тільки в — капіталістичній державі. Над тим розвелася вже дискусія, але ніхто не знає, як з цього вийти.

СЕЛЯСІ ПЕРЕД ЛІҐОЮ.

ЖЕНЕВА. — Перед збором Ліґи Націй обороняв етіопський король незалежність Етіопії, напоминаючи зібраних, що „Бог і історія" будуть памятати те, що вони вирішать. Та ледви чи це наприменння що поможе. Італійські журналісти, що були на ґалерії, повитали появу Селясія свистом і гуком. Як їх викинули, Селясі міг говорити серед повного спокою. Присутні члени збору Ліґи Націй приняли його сердечно, а зібраний перед будинком Ліґи нарід витав його навіть овацiйно.

СМЕРТЬ ЗА СХОПЛЕННЯ ДИТИНИ.

БОН (Німеччина). — Франца Ґізе засуджено на смерть за намагання схопити 12-літню дитину.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Ente_ d as d Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

A cepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОПАҐАНДА, ЩО НЕ ПЕРЕКОНУЄ

Надіслано редакції 3-те число місячника, виданого англійською мовою в Москві, а присвяченого розбудові СССР. Прислано його між іншим тому, що воно присвячене „колгоспам київської округи", звідки знято найбільше фотоґрафій, у яких представлено осяги советського господарювання по українських селах.

Зазначимо, що як ворожо ми не відносились би до московських окупантів, і як критично не ставились би до советських господарських експериментів, то всежтаки з радісним серцем повиталиб кожну новинку, яка вказує, що відносини на Україні поліпшуються, що там нашому селянинові й робітникові живеться краще. Тесаме відноситься і до того, що обіймає наше національне чи культурне життя. І ось з того боку підходимо і до цього надісланого нам числа московської ґазети, що хоче виказати господарський поступ, який зробило українське село під Советами.

Поминаємо на хвилю те все, що знаємо про дійсне життя нашого народу під червоною московською окупацією. Забуваємо на виголоджування України, на Соловки, розстріли і т. п. А тільки глядимо на надіслані картини як люди, як ті, що знаємо, чим Україна була до влади Советів і які там жили люди, як вони вбирались і як виглядали. І ось із того, цілком людського боку, зазнаємо великого розчарування. Бо бачимо перед собою чудові фотоґрафії, себто знимки, виконані знаменито з технічного боку, знимки дійсно артистичні. Бачимо, що видані вони на дуже гарнім папері, можна сказати, видані люксусово, коли порівнати з папером і способом видавання книжок найкращих українських письменників, що то їх друкують на Україні дуже поганим друком і на дуже поганім папері. Та відчуваємо, що ця артистична обрібка і той гарний папір сумом повиті. Куди не поглянеш, які обличчя не оглянеш, у всіх їх не видно ніякої радости. А поглянеш на поле, на тих, що вкупі працюють на колгоспах, то пригадується холодна касарня, куди зганяють людей по неволі. Поглянеш на людей, що ніби забавляються, ніби танцюють, то пригається той „веселий" спів, який нераз співають рекрути у війську „на приказ".

Кажемо ще раз, що залишаємо на боці те, скільки є правди в советській пропаґанді успіхів советської господарки на Україні. Думаємо, що вона теж не промовляє, бо аж надто противорічить тому всьому, що пишеться навіть у советських ґазетах, приміром про стан худоби чи тракторів на Україні. Тільки беремо цю пропаґанду з такого боку, який можливо відгадати. Тому шукаємо в обличчях людей (хочби і під советською маскою) їх справжнього виразу, шукаємо їх справжніх почувань, того, чи вони себе почувають задоволеними. І переконуємося, що такого вдоволення ніде не видно.

О. Сновида.

РОБОТА БЕЗБОЖНИКІВ У РОСІЇ

„Релігія — дурман для народу". З цим гаслом повели большевики похід проти церкви і релігії. Не улягає сумнівові, що багато нагрішила російська православна церква супроти своєї пастви, що в багатьох випадках стала на службу царатові. Але церковна орґанізація чи гіерархія це ще не релігія. А не підлягає сумнівові, що коли большевики повели похід проти церкви і релігії, то не так проти певної верстви чи орґанізації, як проти ідеї Бога, в якій маси шукали реґулятора своїх поступків, замісць шукати такого реґулятора в советській владі, як цього совети собі бажалиб.

Чи антирелігійна пропаґанда большевиків увінчалася стопроцентовим успіхом?

Ось кілька фактів, що дають відповідь на це, взятих з большевицького журналу „Безбожник". В однім числі, під заголовком „Тревожні факти", читаємо: „Антирелігійне виховання в багатьох школах розставлено ще дуже зле. Деякі вчителі виявляють певний опортунізм і не доцінюють цей відтінок комуністичного виховання: стверджуємо прямий опір і спротив антирелігійній роботі... В сухиницькім районі западної области викрито такі обурюючі факти: вчитель Сідоров отверто викладав учням науку релігії (закон Божий). В своїх зошитах ученики записували молитви, щоб вивчати їх напамять. Сідоров не дає учням читати советських часописів і ходити до советського кіна... В дні релігійних свят школа була вільна від науки. На Великдень Сідоров повів до церкви цілу ґрупу 40 учнів... Сідорова вже зо школи видалили, але протирелігійної роботи в ній ніхто не провадить.

„У Вороніжі є школа ч. 44, з 520 дітьми. Завідує нею Марія Хрипач з матірю. На релігійні свята і донька і мати ходять до церкви, що поруч зо школою. Стара намагається наклонити дітей, щоб ходили до церкви. Деяка частина дітей дійсно ходить до церкви і сповняє церковні обряди. У Марії Хрипач мешкає попадя Іліна, яка приватно в себе дома уділяє дітям науки релігії.

„В перловській середній школі в московській области деякі діти говіють (постять) на Великдень, сповідаються і причащаються, в тім і діти комуністів. Учительки Ремізова і Ґлебова, коли прийшла контроля, намагалися скрити і затушувати цілу справу. Член міського партійного комітету, вчитель Риндін, теж потурав цим практикам. У школі сильні впливи священика Введенського".

Подібні факти — завважує „Безбожник" — ставлять перед відділами народньої освіти поважне завдання уважно і без пардону ставитися до тих фактів.

І ще факти: „В селі Ілінськім (волоколамський район московської области) старуха Балашова виповнює обовязки церковного старости. Вона збирає коло себе дітей, піонірів-школярів, читає їм євангелію, і дійшла до такої безличности, що жадає від дітей, щоб скинули свої червоні краватки". А ось характеристичне для метод боротьби Советів з ворогами: „Про це довідався внучок Балашової і написав у редакцію районної ґазети, яка через прокуратора покликала Балашову перед суд". Але на тім не кінець: У відповідь на донос один хлопець, Давидов, напав на малого денунціянта і ранив його ножем. Денунціянт пролежав у лікарні цілий місяць.

Ще факти: „В ніч на 28. квітня, перед великодною службою піоніри середньої школи городецького району (ґорковського краю) пішли до церкви поглянути, чи нема в ній школярів. Сторож Соколов вийшов їм назустріч з крісом і ранив двох піонірів".

Це лише з кількох чисел „Безбожника". З тих фактів видко, що релігійне чувство не вмерло серед народів Росії; що є люди, які, не боячись нічого, отверто ширять науку релігії, та що навіть жорстока влада большевизму часом вагається боротися з релігією.

Монжа сміло сказати, що коли майже по 20 літах панування большевизму і завзятої атирелігійної пропаґанди і фізичного винищування слуг Христа і церков часописи все ще нотують подібні факти — антирелігійна кампанія Советів таки не дописала.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПРОФЕСОР Д-Р Т. Г. МАСАРИК І ЙОГО „ЛЮБЕЗНІ ЗЕМЛЯКИ" ЗА ГРАНИЦЕЮ

(2)

Тимчасова російська влада теж не цілком ішла на руку чехам і словакам. Вона не хотіла задовольнити їхнього прохання про дозвіл приймати в чехословацьке військо всіх полонених. Добиваючись цього дозволу, Т. Масарик їздив між Петроградом, Москвою й Києвом. В останньому задержувався найрадніше, бо там був осередок чехословацького війська й осідок української влади та антантських місій.

В той час серед російської амрії вже розпочався був розклад. Міністер Керенський обїздив військо й закликав до наступу, а воно розбілагось. 1. липня 1917 р. розпочався останній наступ і чехословацька бриґада в скількости до 3½ тисячі, вперше ставши до бою і розклавши наперед пропаґандою два австро-словянські полки (35 Пісецький з Чехії і 85 Суботицький з Банату), що випадково опинились проти неї, прорвала ворожий фронт і взяла в полон 62 старшин, 3,150 вояків і 16 гармат. Цей надзвичайний успіх чехословацьких військ в той час, як здеморалізовані російські війська скрізь відступали, а також витревалі бої чехословацьких частин підчас захисту відступаючої російської армії коло Тернополя, змусили Тимчасовий Російський Уряд визнати їх надзвичайну боєздатність і дати дозвіл поповняти їх полоненими чехами та словаками. Зборів і Тернопіль змусили й Антанту уважніше приглянутися до чехословацької сили.

В Росії наростала вже з одного боку екстрема большевицька, а з другого — консервативна, що виявилася в формі Корніловського повстання. Як большевики так і корніловці намагалися перетягнути чеховловаків на свій бік. Ще підчас останнього російського наступу коло штабу Корнілова склалася із захоплених в полон чехів і словаків окрема дружина. Підчас повстання Корнілова його підтримали консервативні чехословацькі кола, що купчились навколо „Кружка словян", і „Славянского Содружества". При ліквідації корніловщини знайдено документи, які доводили, що деякі старшини чехословацького війська по вказівках **консервативних чеських орґанізацій** у Києві брали участь в корніловській акції.

Таємна слідча комісія ліквідації корніловщини, складена Комітетом Ради Військових Депутатів Київської Військової Округи з капітаном Масютіном (соціял-демократом) на чолі; маючи найширші уповноваження від уряду, розслідила справу і, переконавшись у контрреволюційній діяльності зазначених чеських орґанізацій та бувши під впливом загального недовіря російських революціонерів до національних чехословацьких військ, як до реакційної сили (все національне вважалося шовіністичним), пропонувала російському урядові негайно розпустити чехословацькі баталіони як непевну силу, яку легко можуть використати консервативні російські кола для своеї мети. Думку про розпуск цих баталіонів підтримували й збольшевичені чехи і словаки. Представники Чеської Народньої Ради в Києві звернулися тоді до Н. Григорієва, голови Ради Військових Депутатів Київської Військової Округи, з проханням не переводити в життя вимоги слідчої комісії. Останній зажадав посвідчення, що баталіон стоїть під рукою Т. Масарика, якого знав з його писань. Посвідку принесено і президія ради військових депутатів КВО, що складалася в більшості з українців, які в цілості симпатизували баталіонам, на внесення голови відхилила вимоги комісії й дала урядові позитивне заключення про дальше існування чехословацьких баталіонів.

29-го жовтня Т. Масарик виступив на великому мітінгу народів Австро-Угорщини в Києві, що відбувався під проводом проф. Макси, при участи українців з Галичини, поляків, чехів, словаків, південних словян і румунів. Т. Масарик закликав усі народи, поневолені Австрією, валити спільну тюрму народів. Член Укр. Центр. Ради, соціяліст-революціонер з Галичини Іван Лизанівський, привитав Т. Масарика й підкреслив повну солідарність українського народу в Галичині з визвольними змаганнями всіх словянських народів. Українські Січові Стрільці і полонені з Галичини уладили Т. Масарикові величаву овацію. Зібрання ухвалило резолюцію, в якій заявило: „Конечною метою сучасної великої війни мусить бути **визволення й обєднання народів поневолених та розірваних на части.** Ця мета суперечить безглуздому плянові Німеччини й Австро-Угорщини, які хотять ввесь світ підпорядкувати німецькому пануванню. З огляду на небезпеку, якою є для загальної волі й права всіх народів на самоозначення пруський мілітаризм та австро-німецький імперіялізм, мусять ті, що воюють проти німецько-мадярського ярма, працювати рука в руку. До того часу, поки австро-німецький імперіялізм не буде розгромлений, Польща не дістане своїх країв, захоплених Німеччиною та Австро-Угорщиною, Румунія не досягне народнього обєднання, чехословаки не витворять незалежної чехословацької держави, українці не здійснять свого ідеалу обєднання нації, південні словяни не вирвуться з австро-угорської неволі, а італійці не здійснять своїх справедливих домагань на італійські краї, що під Австрією.

„Поки перемога волі й демократії не дасть Европі міжнародньої орґанізації, заложеної на праві народів на самоозначення, поки поляки, чехословаки, румуни, південні словяне, українці та італійці не досягнуть повної незалежности й національного обєднання, доти в Европі і на цілому світі не буде певного миру. Ми, зібрані тут на зборах народів поневолених і розірваних на части, народів, які своїми незалежними й здруженими державами хотять витворити від Балтійського моря до Адрії перегороду проти зусиль панґеманізму, оповіщаємо свою незломну волю обєднати свої змагання для досягнення своїх святих прав".

Коли українці в Києві повстали за свою самостійність, а місцева російська влада хотіла використати проти них чехословацькі баталіони, що стояли на фронті, останні, прийшовши до Києва і зорієнтувавшися, в чім справа, не вважаючи на гарячий заклик п. Діріха допомогти російському штабові, заявили, що визнають право всіх народів на самоозначення, не бажають втручатися в російсько-українські змагнання, бо й ті і другі їм близькі, а вони, чехословаки, хотять повернутися на фронт проти німців, що швидко й зробили.

Чехословацька Народня Рада випустила 28 листопада за підписом Т. Масарика й п. Макси таке оповіщення:

„В останнім часі під Фірмою „Кружок Славян" і „Славянское Содружество" поширюється з Києва направлені проти окремих націй і російських політичних партій реакційні політичні відозви, в яких, між іншим, говориться в імені чехів і дається обіцянки за чехословацьке добровільне військо.

„Заявляємо, що ті відозви діло невідповідальних елементів, які стоять не тільки поза нашою офіціяльною політичною орґанізацією, але і проти неї. Аґітацію цих елементів осуджуємо й протестуємо проти того, що вона зловживає чеським іменем.

„Чехословацька Національна Рада в питаннях про внутрішні суперечки партій завжди стояла на становищі строгої невтральности та невтручання. Це становище було визнане відповідальними урядовими чинниками при умові, що наше військо буде вживатися для боїв лише з зовнішнім ворогом. Це становище було визнане міжнародніми представниками союзників у Росії. Це становище зрештою захищали київські заступники, коли в штабі Київської Військової Округи вони зробили заходи проти покликання наших військ до Києва в боях 9—10 листопаду.

„Нині загально відомо, що хоч один з наших чеських полків був покликаний, та сталося це без нашого відома й проти нашої волі; відомо також, що, завдяки нашим зусиллям, полк був скоро відкликаний назад.

„З вище наведеної засади випливає наше цілковито льояльне становище супроти українців, до Української Народньої Республики; виявом цього є приятельські „стики", навязані між нами й офіціяльними представниками української республики".

Україньский уряд поставився до Т. Масарика з повною симпатією. В помешканні Центральної Ради й особливо у відділі Ґенерального Секретаря закордонних справ часто можна було бачити Т. Масарика, який у тих часах горячки й метушні вражав усіх своєю стриманістю й чемністю, спокійно відповідаючи на похапливі запитання мимо ідучих секретарів: „Не турбуйтесь, я почекаю".

Український уряд задовольнив усі бажання Т. Масарика в справі орґанізації чехословацького війська: дозволив перевести мобілізацію коней, дав амуніцію, рушниці, кулемети, гармати і всяке знаряддя на 50,000 війська, яке зґуртоване було із полонених чехів і словаків.

Одначе перевезти цю армію до Франції було не легко. Большевики швидко захопили Україну. Гейс і Муна аґітували за розпуск чехословацького війська та влиття його в російську червону армію. Т. Масарик, оповіщений „аґентом англійських і французьких капіталістів", мусів переховуватися в д-ра В. Гірси та в готелі „Франсе" у п.п. Червених під іменем англійця Марсдена. До вікон його помешкання прилітали кулі і шрапнелі, але він не спиняв своєї діяльности. По виході української влади з Києва повів переговори з російсько-большевицькою владою про виїзд чехословацького війська до Франції: умовлявся з Муравйовом, щоб йому не перешкаджали в одході з України і не перешкаджали забрати з київського банку більші суми на англійські та французькі чеки. Нарешті йому приобіцяли, що не буде перешкод у виїзді до Франції. Цілий чехословацький корпус буде переведений до Франції, а то частинами. То вже питання технічні. Цілою експедицією мав керувати французький ґенерал і тим справа була полагоджена.

(Кінець буде).

ПАНЦИРНИК У НЕБЕЗПЕЦІ

„Ой, та зажурились
Стрільці Січовії,
Як Збруч-річку проходили:
Що стільки народу впало за свободу,
Встоятись не було сили".

Не було сили встоятись. Під напором більшої польської армії наша армія відступила. А серпень 1919 р. застукав галицьку армію над річкою Збруч. З важким серцем переходили її наші стрільчики. Останні дні почали зневірою заглядати воякові в вічі. Але не надовго...

Бо вже після переходу через Збруч наче інакше світити стало оте серпневе сонце, наче нового завзяття влив хтось у жили наших вояків. Галицька армія зєдналася з наддніпрянською й вони обі наче стихія рушили вперед.

Большевики не надіялися цього й розпучливо боронились, здебільшого здовж залізничих шляхів. Тимто й тут головно приходило до більших боїв.

Українські війська наступали переможно, з розгоном.

Раз-у-раз проїздили залізничими шляхами панцирники та змітали по дорозі большевицькі частини.

Під таку пору між залізничими стаціями Бар і Матейково спинився серед шляху український панцирник „Запорозька Січ". Праворуч і ліворуч залізничого шляху були піші й кінні частини нашої армії.

Було полудне.

Було тихим-тихо навкруги. Ніде не чутно було ні крісових пострілів, ні гарматнього гулу.

Та це не була тиша перед бурею. Всі вояки знали про те й наче прислухувались до тієї несамовитої тишини.

Ворога не було видно, проте воздух наче тремтів якимсь нащорошеним дожиданням ненадійного.

Залога панцирника „Запорозька Січ" пильно зорила далеке передпілля, що чаїлося несподіванкою.

Там „уґорі" панцирника, біля передньої гарматки, закамянів молодий студент гірничого інституту.

Роевий Микола Ліпінський.

Та коли в тишині довго вдивлятися кудись перед себе, то згодом приходять звідкись мовчазні гості-думки.

Вони прийшли й до роевого Миколи.

І замислився непомітно Микола. І згадав він про хвилини з недавно-минулого.

Думки з думками переплітались, то щезали, то родились нові.

Враз почулись тревожні поклики. Вони роздерли тишу, наче крик уночі крізь сон.

Це дехто з залоги почув, що рельси-шини стали дріжати щораз дужче.

Наближався напевно якийсь поїзд.

І справді за хвилю зпоза закруту виповз прожогом паротяг, що швидко гнався просто на панцирник „Запорозька Січ". Большевики пустили його, щоб розторощити „Запорозьку Січ".

Зудар був неминучий.

Ще дужче загомоніли тепер тревожні крики.

Команда панцирника захвилювалася. Люди з залоги стали один по одному похапцем стрибати з панцирника.

Роевий Микола Ліпінський метнувся наче ранений тур. Оглянувся навкруги й запримітив, що тільки він один тепер на панцирнику.

— Що робити? — забилося йому в мізку. — Тікати?... Алеж панцирник пропаде!

Та миттю зродилась у нього вирішена відповідь.

— Рятувати панцирник!

Роевий Микола Ліпінський припав до гармати.

Миттю навів і грянув постріл.

— Добре!!!

З большевицького паротягу стрільно зірвало комин. Та паротяг жене далі.

Ще раз! Ще раз! — затовклося серце в Ліпінського. — Швидше! Швидше!...

Бахнув другий постріл з Миколової гармати.

Стрільно поцілило в „золотник". Паротяг зашипів і покірно пристав.

Панцирник „Запорозька Січ" був урятований. Його залога побігла до розбитого большевицького паротяга. Там були міни й стрільна, що їх повкладали большевики.

А роевий Микола Ліпінський обтирав на радощах зіпріле чоло й весело посміхався:

— А одначе мені вдалося.

А вдається завжди відважним.

Наївне питання.

Малий Іцик питає:

— Тати, чи то правда, що як новий король сідає на престіл, то мусить стрілити 101 разів?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Відділ 47 ім. Ольги Басараб, повідомляє своїх членниць і членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 5-го липня, в 2-гій годині пополудні, в гали де звичайно. Обовязком кождої члениці є прийти і вислухати справоздання за минулих шість місяців, як рівнож маємо справи до полагодження. Просимо довгуючих члениць прийти і заплатити свою належитість. — А. Мушаста, предс.; П. Могильська, кас.; П. Паращак, секр.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

ЗІЗНАННЯ СТЕПАНА БАНДЕРИ, КРАЄВОГО ПРОВІДНИКА ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

(Подано за львівським часописом „Новий Час").

Предс.: Чи був суд?

Підс.: Відносно ворогів ми не робимо судів, але кермуємося тільки моментами доцільности.

Цей атентат — це був демонстративний акт проти представника большевицької влади. Та водночас мушу підкреслити, що українські націоналісти боряться з своїми ворогами на всіх українських землях.

Я особисто дав Лемикові наказ і подав йому мотиви та інструкції. Ми знали, що большевики будуть у фальшивому світлі представляти те вбивство й тому ми рішили, що Лемик має віддатися в руки поліції й не стріляти до неї, й таким чином дати спроможність зробити судову розправу.

Предс.: Чи ви дали Лемикові теж зброю?

Підс.: Про подробиці не буду говорити.

Предс.: Яка була участь Р. Шухевича в тому атентаті?

Підс.: Стверджую, що Р. Шухевич з цим атентатом не мав нічого спільного.

Предс.: А чи належав він тоді до ОУН і чи проявляв яку організаційну діяльність?

Підс.: Про те не буду говорити, але стверджую, що Р. Шухевич з боєвим референтом не мав нічого спільного.

Предс.: Підгайний зізнав, що не Р. Шухевич, але він дав наказ Лемикові.

Підс.: Коли товариш інж. Підгайний признався до того, то я можу це потвердити, а саме, що приказ Лемикові видав я, а технічний приказ видав Підгайний.

Не тільки проти комунізму, але й проти радянофільства.

Предс.: А як це було зі справою Антона Крушельницького?

Підс.: Я видав наказ убити проф. Антона Крушельницького. Атентат на нього був частиною протибольшевицької діяльности ОУН. Крушельницький був у нас репрезентантом радянофільства, цебто тієї струї, що намагалася прихильно настроїти тутешнє українське громадянство до СССР. У „Нових Шляхах", що їх Крушельницький видавав, намагався він виказати, що українське життя під большевицьким насильством розвивається, а рівночасно той же Крушельницький ширив при помочі свого журналу брехні, а то й наклепи про український національний рух, закидаючи йому, що він інспірований чужими чинниками. З цих мотивів я велів приготовити й виконати атентат на Антона Крушельницького.

Коли ж я довідався, що Крушельницький має виїхати на Східну Україну, я наказ відкликав, передбачуючи, що його жде там власне така „кар'єра", яку він перейшов.

Справа друкарні Яськова.

Предс. Справа друкарні Яськова?

Підс.: В даному випадку йшло про демонстративний акт не проти інституції, але проти комуністичного руху і політичних сил, що ним кермували; не йшло про людей, хоч люди могли потерпіти, але про демонстрацію проти того духа, що ширився з тієї друкарні. В друкарні Яськова примістилася і друкувалася газета „Правда", що ширила комунізм. Цей демонстративний акт мав звернути увагу на те, що з большевиками і комунізмом боротимемось технічними засобами.

Предс.: Кому ви веліли виконати цей приказ?

Підс.: Тому, що інж. Підгайний признався до того, я потверджую, що виконати цей приказ я велів інж. Підгайному.

Справа замаху на Кособудського й воєводу Юзефського.

Предс.: Справа Кособудського?

Підс.: В р. 1933. я видав наказ убити ком. Кособудського за те, що він переслідував українських політичних вязнів та знущався над ними.

Предс.: А на воєводу Юзефського?

Підс.: Я видав теж приказ приготовити і виконати замах на воєводу Юзефського, як на репрезентанта польської держави та як на представника польської політики на терені Волині.

Про льояльність та інші речі.

Прокуратор: Чи ви знали всіх членів ОУН?

Підс.: Всіх членів ОУН я не знав.

Прокур.: А щодо боєвиків?

Підс.: Тих я знав усіх.

В деяких випадках — зізнає дальше Бандера на питання прокуратора — давав він приказ сам, безпосередньо.

Прокур.: Відносно вбивства дир. Бабія, то чи з поданих вами причин кожна зокрема булаб вистарчила, щоб його вбити, чи треба було всіх їх разом?

Підс.: Тільки всі разом і то маркантніші рішили про вбивство дир. Бабія.

Прокур.: Чи ви його вбили передусім за те, що він був тої думки, що українська національна рація вимагає льояльного відношення до польської держави?

Підс.: Колиб він був тільки льояльний, але поступав згідно з вимогами національної етики, то був би жив. Але він входив у контакт з ворогами, які мають на цілі винищувати. Зрештою, кожна льояльність до... є національним злочином.

Що мало вплив на кристалізацію світогляду Бандери?

Д-р Горбовий до підсудного: Навязуючи до питань п. прокуратора, я запитую вас, чи за льояльність державних урядовців — ОУН потягала їх до відповідальности?

Підс.: Рішуче ні, за льояльність організація нікого не потягала до відповідальности, але за методи і специфічні діла. ється ваш

Д-р Горбовий: Як представляється ваш життепис? Прошу коротко начеркнути свою біографію зі спеціяльним узгляднненям тих моментів, які рішали в кристалізуванні вашого світогляду.

Предсідник звертає Бандері увагу говорити в цій справі оглядно.

Підсудний навязує до світової війни, коли йому було 8 років і як він був під московсько-австрійським фронтом. Потім він усвідомив собі, що властиво по обох боках фронту воювали — українці. Дальше згадує підсудний про 1918. рік та про перебрання української влади в його селі і про те, як українці пішли перебрати владу в Калуші. Підсудний цікавився подіями з українсько-польського фронту, бо мав свояків на тому фронті. Раз приїхав ранений з фронту свояк і сказав, що українці відступають. Це викликало в підсудного велике пригноблення, як з другої сторони велике враження зробили на нього події чортківського пролому.

Прокуратор домагається в тому місці, щоб запитати оборонця, до чого він зміряє, кажучи Бандері оповідати спомини з свого дитинства.

Д-р Горбовий вияснює, що йде йому про те, щоб підсудний виявив усе те, що мало вплив на кристалізацію його світогляду, який знову велів йому стати членом ОУН.

Д-р Старосольський піддержує вияснення д-ра Горбового, кажучи, що ціле попереднє життя має вплив на психічне формування людини та що це треба взяти під увагу.

Предсідник до Бандери по нараді з вотантами: Прошу скорочуватися.

Підсудний оповідає дальше, як у р. 1919. він з батьком перейшов Збруч, як батько пішов дальше, а сімя вернулася до Калуша. В р. 1920. вернувся батько підсудного і довідався, що йому загрожує военний суд...

Предсідник до підс.: Досить. — До д-ра Горбового: Прошу дальше ставити запити.

Д-р Горбовий: Чим ви керуководились у своїй діяльновалось у своїй діяльности?

Підс.: Добром української нації.

Д-р Горбовий: Чи у своїх прерогативах, у своїх компетенціях ви були незалежні, чи ваші права були обмежені?

Підс.: Я був залежний, бо був відповідальний перед вищими організаційними властями. В моїй компетенції було рішати про всі чини, що змагали до реалізації постанов ОУН.

Д-р Горбовий: Чи справа видання присудів смерти належала до вас чи може до вищих організаційних чинників?

Підс.: Якщо йде про члена організації, то я сам не міг велїти його зглядити. Над ним відбувався організаційний суд, а присуд затверджували найвищі організаційні чинники. Відносно нечленів — присуд смерти видавав сам провідник.

Д-р Гробовий: Чи загальне положення українського народу мало вплив на вашу діяльність як провідника організації?

Предс.: Відкликаю те питання.

Д-р Горбовий: В яких напрямах проявляла ОУН свою діяльність? чи тільки в боєвім?

Підс.: Ні, це була тільки частина діяльности ОУН. ОУН змагає до охоплення своєю діяльністю всієї української дійсности. ОУН веде діяльність серед українського народу, серед чужинців і бореться з ворогами. Щодо праці серед українського народу, то вона його організує, бореться з ріжними ворожими, комуністичними та угодовецькими...

Предс.: Досить.

Д-р Горбовий до Бандери: Чому ви дали приказ перевести т. зв. шкільну акцію?

Прокуратор противиться допущенню того питання, бо підсудний за те не відповідає перед судом.

Предсідник те питання відкидає.

Д-р Горбовий: Чому і в яких цілях ведено розвідку?

Підсудний відповідає, що ОУН вела розвідку в політичних, боєвих та інших цілях. Боєва розвідка була ведена окремо. Але люди, що вели розвідку, не могли зорієнтуватися, чому це роблять.

Д-р Горбовий: Чи члени розвідки знаємся?

Підс.: Дані члени не знали, чи це хто в розвідці працює. Інформації могли теж збирати й нечлени організації.

Д-р Горбовий: Чи ви як провідник числилися з тим, що виступи ОУН можуть спричинити масові репресії?

Підс.: Числився.

Д-р Горбовий: Чи можете виявити, хто належав до Краєвої Екзекутиви?

Підс.: Ні, не можу.

Д-р Горбовий: То може негативно скажете, хто не належав? Наприклад, Пашкевич був членом К. Е.?

Підс.: Виключаю, щоб він був членом К. Е.

Д-р Горбовий: З яких сфер рекрутувалася ОУН?

Підс.: З усіх.

Підсудний хоче про це ширше говорити, але предсідник каже, що вистарчить, що — з усіх.

Д-р Горбовий: Чи ви знали Равлика?

Підс.: Так, з Академічного Дому і з техніки.

Д-р Горбовий: Чи він належав до ОУН?

Підс.: Виключаю, бо я знайомими товаришами цікавився ближче й знав докладніші дані про них.

Д-р Старосольський до Бандери: Чи ви знали особисто Бабія?

Підс.: Не знав.

— А Бачинського?

— Знав з Академічного Дому, але особистих звязків з ним не мав.

— А Крушельницького?

— Знав з обличчя.

— Чи хочби в однім з усіх тих випадків — була якенебудь мала нотка особистих мотивів?

— Рішуче ні,

— Чи ідеольогія ОУН є ширша від ідеольогії українського націоналізму?

— ОУН приняла ідеольогію українського націоналізму, яка є всеобіймаюча, себто розвязує всі квестії життя. Але має теж ОУН і свою програму.

Дальше підсудний вияснює, що розуміє під ідеольогією та програмою.

Д-р Горбовий ставить питання, чи Федаківна належала до ОУН та чи через неї переходили організаційні револьвери.

Підсудний відповідає, що знає підсудну зі студентського життя, а передусім спортового, де вона грала визначну ролю. Цікавився підс. Федаківною й виключає, щоб вона мала щонебудь спільного з ОУН.

Прокуратор: А як пояснити, що через її руки переходили револьвери?

Підс.: Виключаю, щоб вона мала щонебудь спільного з організаційними револьверами.

Д-р Павенцький до Бандери: Чи ви знали Зарицьку?

Підс.: Знав як студентку.

Д-р Павенцький: Чи вона належала до ОУН?

Підс.: Виключаю.

Д-р Павенцький: А звідки ви це можете знати, коли ви перше сказали, що всіх членів ОУН не знали?

Підс.: Але про тої, ким я цікавився, я знав усе, а тимсамим знав, чи є він, чи не є членом організації.

Д-р Павенцький: А як вияснити те, що Зарицьку як нечлена втягнули до справи Бачинського?

Підсудний вияснює це так, як вияснив справу втягнення її до справу Р. Сенькова.

На цому пресідник відложив розправу.

(Дальше буде.)

Бабуся йде з двома внуками попри хату, на якій бузьки мають гніздо.

—Бачите, діточки, це бузьки, які приносять маленьких дітей.

На це малий Юрчик пощепки каже до маленької Орисі:

— Чи маємо бабусі сказати правду, чи хай собі вірить?

КОЛИБ ПРОПАЛИ МОРЯ...

Дна океанів це ще загадка.

Колиб якогось дня пропали води з морей і океанів і можнаб обійти всю земну кулю сухою ногою, щож ми побачили би? Ми тоді відбули би цікаву подорож днами всіх вод, що сьогодні доступні лише вчасти для нурців і сміливших учених.

Така подорож ділилася би на три частини. Отже передовсім мусілиб ми зійти збіччями гір, що колись були частинами тих суходолів, а опісля проковтнули їх води.

Вже і в цій частині морей, хоч добре вони відомі завдяки досвідам нурців, побачилиб ми багато цікавого. Так нпр. на Північному морі побачилиб ми велику піскову лавицю Догербанк, яку затопило море. Це велика смуга піскового намулу, довга понад 500 миль. Рибалки, що виїжджають тут, у догідні для риболовлі, виловлюють у сітях кости гіпопотамів, що колись жили в тих околицях. Лавиця та повстала ще тоді, коли устя Рену сягало далеко дальше на північ, десь до Шотляндії, в околицях міста Ебердін, а Темза була ще тільки лівобережним допливом Рену.

Старовинне місто під водою.

Після тих відкрить на Північному морі поїхалиб ми в кітловину Середземного моря шукати слідів давньої культури. Можна здогадуватися, що яких дванацять тисячеліть тому Середземне море це були два озера. Острів Мальта з своїми предвиїнними камінними тисячлітними святинями був мабуть місцем святого суходолу. У стіп Мальти знайшлиб ми напевно міста, побудовані тому тисячі-тисячі літ. Ще нижче знайшлиб ми велике цвинтарище звірят, зовсім нам невідомих. Це кістяки та скаменілі створіння. На дні океанів є величаві гірські пасма. Підморські скелі дуже стрімкі, а ходити по них булоб і тому тяжко, що покриті намулом.

Риби, що носять світло з собою.

Риби, що живуть у великих глибинах, пристосовуються до таких умовин. Тому, що живуть у пітьмі „носять" самі світло з собою, щоб кермуватися так у темних челюстях.

Про ті морські створіння не знаємо майже нічого. Не вірили люди, що є довга трицять кілька стіп „чорнильна риба", аж одного дня знайшли її частини, викинені на поверхню моря. Отже, якби так висохли океани, отворивсяб перед нами наче новий світ.

Прогулька по морському дні все таки не булаб приємна. Ще до глибини яких 5,000 стіп було дно піскове або скельне. А опісля треба бродити зеленим, ржевим, то знову синявим липким намулом. Намулові, самособою, висох би зчасом і розмножилисяб вої найріжніших комах.

У ХХ. віку.

— Що до біса!

Но, но гарна дівчина. Алетак її звідкись знаю. Чи я часом не був колись з нею заручений?

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Ню Йорк, Н. Й. — У виказі жертводавців на Музей В. Б. в Празі (ч. 148 „Свободи") має бути ще: о. Іван Сеньчук $5.

Соборник, Ню Йорк, Н. Й.— Ви краще від нас повинні знати, хто є п. В. Залевський, що аранжував віче „в імені 13 товариств". Це й було одною з причин, що коли майже невідома людина береться в імені невідомих товариств за таку справу, годі посилати бесідника від „Свободи", органу У. Н. Союзу. Ми аж тепер вичитали в „Народній Волі", що це віче було влаштоване заходом нюйорських відділів скрентонського Союзу. Так і треба було відразу проголосити, а не писати: в імені 13 товариств, яких імен ніхто ще й досі не знає і ледви чи буде знати. Подруге, ми далі такої думки, що з таких віч нема ніякого пожитку. Цього роду віча таких справ не вирішують, а потрібні вони хіба політичним трупам, що хотілиб час від часу дати громадянству про себе чути. Нам треба позитивної праці, а не балачок. Бо силу творить праця, а не вічеве базікання, якого нам нагді уже має по вуха. І крім цього висилати від „Свободи" представника на зазив такої людини, котра пише в „Народній Волі" свої „Голоси з джунглів", у віх бере справу, яку називає „громадською", цілком особисто, й хоч знає, що в „Свободі" є редакція й редакційний комітет, які працюють спільно та спільно за все відповідають, чіпається ні сіло ні пало одного редактора й лає його, вживаючи таких виразів як „крутій" чи „провокатор". І чи з такими Залевськими, що послугуються в журналістиці ось такими джунглівськими методами, малиб ми обговорювати важні громадські справи, малиб ми на їх заклик висилати відпоручника „Свободи", органу У. Н. Союзу?

Редактори „Свободи" сотки разів виступали на вічах і нарід знає, що вони думають про положення українського народу. Їх погляди можна вичитувати кожного дня зо стопін „Свободи". І вони не потребують виступати разом з хаотиками, щоби показати українському робітникові шлях до волі. А як хаотики прийшлиб до такого переконання, що вже час і їм єднатися для спільного добра, то ми їм повторюємо те, що й написали в листі, коли відмовлялися з ними разом виступати, що „вічеве форум не є для наслідних місцем, де вигладжуються політичні ріжниці, чи шукається шляху до порозуміння чи обєднаної акції". На віче приходи до народніх мас з великою і розумною програмою праці, з обєднаним уже фронтом громадських діячів, а не з хаотичними головами, де кожний тягне в інший бік, або взагалі не тягне, а тільки крутиться на місці. Тепер уже не поможе хаотикам ніяка демагогія, ні навіть апелювання до „українських хлопів", як це робить п. Залевський у „Народній Волі". Саме через таких оборонців „хлопів", як п. Залевський, наш український нарід у неволі. І це наш робітник знає. І, на щастя, вже панів Залевських не слухає.

Тов. Амер.-Укр. Горожанок, Філядельфія, Па. — Переслана Вами через Обєднання жертва в сумі $25 на Музей Визвольної Боротьби в Празі є проголошена в ч.7 з 1935 р. в „Вістях", що їх видає Музей. Там Товариство зазначене як „жертводавець-добродій". На святі Франка не проголошено цього через помилку.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На памятник у Раві Руській.

Громадяни равського повіту рішилися поставити памятник полеглим борцям за волю українського народу.

Львівське воєвідство дозволило побудувати цей памятник на кладовищі в Раві Руській.

Філія Товариства Охорони Воєнних Могил у Раві Руській письмом віднеслась до нас з проханням зложити ласкаві пожертви на будову цього памятника. Громадяни, котрі зложать на будову памятника по 25 зл. будуть іменовані фундаторами памятника, а ці, котрі зложать по 10 зл., будуть іменовані почесними членами комітету будови памятника. Фундатори будуть відзначені відповідними грамотами, а почесні члени відповідними женотами.

Будову памятника доручено виконати знаному громадянству артистові-різьбареві Литвиненкові зі Львова.

В цій то справі зорганізовано тут в Америці комітет, який займеться збіркою жертв. До комітету ввійшли: Григорій Салюк, Микола Близнак і Кирило Піддубчишин.

Віримо, що цю справу попре все наше громадянство. До цеї пори зложили: Г. Салюк $2; по $1: М. Близнак, А. Ґелетій і І. Ґелетій, Т. Чіп, М. Мороз, Л. Мороз, С. Залужний; по 50 ц.: М. Крилина, В. Жуковський і В. Гаєвий.

Пожертви на повицу ціль можна пересилати на адресу: М. Близнак, 100 St. Mark's Pl., New York, N. Y., або до Українбанку „Віра" у Раві Руській, вул. Міцькевича ч. 12/1, з заначенням: на будову памятника.

Комітет.

На визвольну боротьбу.

Шікаго, Ілл. — Окружна Управа ОДВУ і МУН. Пан Е. Ляхович відвідав недавно Шікаго, Ілл. На рефераті, який влаштовував відділ ОДВУ і МУН ч. 2 та Жін. Відділ ч. 54 дня 19 березня, наступні члени зложили свою лепту на визвольну боротьбу: По $1: Андрисон, Хомич, Коколяс; по 50 ц.; Когут, Куропась, Дутчак, І. Риза, п-ні Попадюк, Маринів. Дрібними датками $12.59. Разом $18.59.

Дня 20. березня ц. р. на рефераті у Відділ ОДВУ і МУН ч. 47 жертвували наступні: По $1: М. Шандюк, М. Рошко; по 50 ц.: І. Когут, С. Семенюк, В. Тимчук. Дрібними датками $7.24. Разом $10.74.

На рефераті у Відділі ОДБУ ч. 52, який відбувся 22 березня ц. р., зложили жертву на визвольну боротьбу наступні: По $2: Т. Карнафіль; по $1: о. П. Ковальчик, С. Зекінка, А. Махнюк, Т. Лесько, А. Кохановський, І. Буряк, Й. Корпан, М. Пузик, п-ні В. Тимчук, Й. Скопинець; по 50 ц.: М. Рошко, В. Тимчук, М. Коцоловський, П. Палець, Є. Зекінка, К. Андріцечко, М. Литвин. Дрібними датками $9.72. Разом $25.22.

Підчас вечері в честь п. Е. Ляховича, яку влаштувала Окружна Управа в Шікаго, Ілл., жертвували по $5: д-р І. Смук, Кушнір; по $2: В. Паньків, Брудний; по $1.60: д-р С. Кучій; по $1: В. Великий, П. Дідик, Т. Карпінський, Ф. Валовський, І. Когут, Т. Максимюк, Н. Вольховецький, О. Любас, п-ні Г. Семочко, Ю. Куць, Й. Сеайн, Роїк, В. Тимчук, Г. Семочко, п-ні Сушко, п-ні Стронська, адв. Й. Смук, Куропась, І. Савчин, І. Побуцький, Костерка, Леськів, М. Рошко, А. Крупяник, І. Глух, Кушіль, Ментус, Пинило, Віщук, Косик, Чорномаз, Кулиняк, Мигаль, п-на Гірняк. Дрібними датками $7.40. Разом $57.00.

Загальна сума з відчитів і з вечерів принесла $111.55. На покриття видатків зужито $50.58. Вислано на визвольну боротьбу $60.97.

Клівленд, Огайо. — Жіночий Відділ ОДВУ ч. 8. З нагоди дня матери 10-го травня наші члениці занялися розпродажем цвітів під українською католицькою церквою на допомогу матерям Біласа й Данилишина і тим студентам і студенткам, що їх засуджено в Варшаві. Збіркою занялися: Марія Ціховська; Марія Бойко, С. Сушильницька й Катерина Попович. Чистий дохід зі збірки виносив $8.50, п-ні М. Розоміло жертвувала 50 ц., отже вислано на вище згадану ціль $9 через Центральну Управу ОДВУ. Рівночасно на цьому місці складаємо жертводавцям щире націоналістичне спасибі.

Гортфорд, Конн. — Відділ Червоного Хреста ч. 5. На вінчанню наших молодят Михайла Палюха й Олени Данилів дорогі гості не забули й за рідний край та на заклик гром. М. Курдини зложили $10.37. Збирали пані Апанович і пані Данилюк. Жертвували по $1: о. С. Баландюк, Е. Данилів, М. Палюх, О. Данилів, С. Кундис. Дрібними зібрано $5.87.

Дня 10-го травня наші члениці занялися збіркою в церкві на політичних вязнів і зібрали $15.64.

З одноцентового опадаткування пересилаємо $1.80. До пушки пані С. Кундис зібрала $1.20.

Норвіч, Конн. — Відділ ОДВУ й Червоний Хрест ч. 67. Висилаємо на визвольну боротьбу з місячних вкладок, з одноцентового оподаткування та з розпродажу стінних календарів, чим занялася пані Маланя Ґаліш, $10.40. До пушок назбирала Маланя Ґаліш $2.40. Разом висилаємо на визвольну боротьбу $12.80.

Пасейк, Н. Дж. — Відділ ОДВУ ч. 34. До пушок зібрали: Іван Мечник $2.00, Семен Цімко $1.73, Евген Ковальський $1.65, Василь Бродський 58 ц. З одноцентового оподаткування: Іван Шафран $1.05, Филип Ґулька 35 ц., Т. Ковальський і Т. Велигорський по 7 ц. Разом висилаємо на визвольну боротьбу $7.50.

Ґлестонбурі, Конн. — Червоний Хрест ч. 62. Чистий дохід з розпродажу календарів $3.50, з місячних вкладок висилаємо $5.50. Разом висилаємо на визвольну боротьбу $9.00.

Ґлестонбурі, Конн. — Відділ ОДВУ ч. 62. Висилаємо на визвольну боротьбу $4.50.

Тонтон, Масс. — Відділ ОДВУ ч. 40. Висилаємо на визвольну боротьбу $40.00 як чистий дохід з забави.

Честер, Па. — Відділ ч. 51. В часі реферату п. Е. Ляховича в нашій місцевості приявні зложили свої лепти на визвольну боротьбу. Чистий дохід у сумі $15.22 переслано через Центральну Управу ОДВУ.

Сентрал Фолс, Р. Ай. — Відділ ОДВУ ч. 44. На забаві 19 квітня ц. р. голова Відділу ОДВУ п. М. Прус попросив гостей зложити жертви на Рідний Край, на що гості відгукнулися й зложили: Д. Бабій $3; по $2: С. Карпа, П. Беньковський, Н. Кітик; по $1: М. Шаран, К. Оліяр, А. Оліяр, М. Беньковський, К. Ксень, П. Кулігацький, Т. Вальковський, С. Шура, М. Журба, К. Бабій; по 50 ц.: Н. Сомик, С. Шура, А. Бабій, М. Дубаневич. Дрібними датками зібрано $3.75. Разом зібрано $24.75, по відтягненню видатків $3.45 вислано на визвольну боротьбу $21.30.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в неділю, 5-го липня, в годині 3-тій пополудні, в салі У. Н. Дому, 760 Стейт вул. Просимо всіх довгуючих членів, щоб прийшли на збори і вирівнали свою залеглість, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Григорій Лячишин, предс.; Ілько Лабуза, кас.; Микола Пашин, секр.

ДІРЕОРН, МІШ. З причини америк.-національного свята 4-го липня і пікніків, які відбуваться в цю пору, збори відділу 141 відложені до наступного оголошення. Місячні вкладки до У. Н. Союза просимо зложити в домі 5015 Reuter, Dearborn. — Е. Бутковський, секр.

КРІВАВА ПІМСТА НА КОРСИЦІ.

Виховання местників. — Крівава сорочка. — Матері й жінки. — Кріваві колискові пісні.

Крівава пімста є поганського походження, отже це традиція, що осталася з правіків. Сьогодня про кровожадного та мстивого корсиканця не можна сказати, що він аж такий кровожадний та мстивий, щоби безумовно мусів убивати людей. Не є це якась воєвничість, а діється воно нині через корсиканські жінки, головно матері.

Вбивника передати добровільно владі, а не заждати, аж на ньому виконають „вендету" (криваву пімсту), це ще й сьогодні на Корсиці вважають найбільшим гріхом. Родина вбитого може користуватися всіми можливими хитрощами, щоби лише заховати вбивника своєї жертви, щоб він не дістався в руки влади. Коли суддя старається, щоб убивник дістався в руки влади, заки ще родина вбитого виконала „вендету", тоді родина поширює пімсту також на суддю і він мусить берегтися перед мстивими корсиканцями. Виховання до крівавої пімсти може, на думку корсиканців, починатися дуже вчасно. Тому не дивота, що корсиканські матері вже немовлятку в колисці замісць ніжних і гарних колисанок, співають пісню ненависти та заприсягають його до пімсти. Пімста найважніша з усього!

Це дітям, головнож хлопцям, уже в наймолодших літах вбивають у голову, ще заки ця дитина здібна самостійно думати. Колиж підросте, починає вірити, що „вендета" це не лише його право, але також святий обовязок, щоби кровю свого неприятеля обмити честь своєї родини та пімститися за заподіяну кривду.

Так дітей виховують. Замісць мягкої подушки, дитина на Корсиці дістає звичайно криваву сорочку якогось колись давніше вбитого ворога, а вже на пятому або шестому році життя показують дитині ніж або револьвер, яким виконують „вендету". А щоби в дитині зростала мстивість, їй все говорять:

— Ти, мій дорогенький, вже незадовго виростеш, та це лише на те, щоби ти пімстився за свого батька!

Молода жінка, якій убили чоловіка, переховує його криваву сорочку, або одежу, поки не сповниться „вендета". Не робить вона того з ніжних спогадів про нього, лише на це, щоби пригадувати, що ще не виконано крівавої пімсти на вбивнику її чоловіка. Корсиканські мами й жінки не люблять, щоб їх сини, чи чоловіки були слабодухи, ніжні парубки, добрі ученики в школі або й сільські добротливі священики. Волють, коли син відважний опришок, якого боїться вся околиця.

Корсиканська колискова пісня зветься „Нана". Співають її корсиканські матері, а видумала цю „Нану" народня уява. Ріжні жінки скажуть вам, що ті співанки чули вони ще від своїх бабусь, а ті бабусі знову від своїх бабусь. Хоч зміст колисанки грізний, розбишацький, то мельодія її ніжна, гарна й мила. В пісні передовсім говориться про добрі прикмети вбитого батька або сина. Правда не відграє в такій пісні великої ваги: може в ній бути все придумане, одначе воно дуже причиняється до збільшення кровожадности, бажання пімсти.

Коли якій жінці на Корсиці вбють батька, чоловіка, брата або сина, вона над убитим плаче, як мабуть ніодна жінка в світі. Її плач це ритмічна пісня-туга, яка має в собі багато ридання та жалю за втраченим, одначе рівночасно вона говорить про „вендету". Вона напоминає в цьому плачі всіх мужчин із своєї родини, щоби подумали про кріваву пімсту, щоб готовилися до неї, бо мерлець не сміє остатися непімщений: його кров мусять змити кровю його ворога.

Кари судових властей за „вендету" строгіші ніж за інші вбивства. Та що на Корсиці майже всіх убивств доконують із „вендети", то тамошні суди майже не займаються іншими справами, крім злочинів. Та і найгостріші кари не в силі зарадити цьому лиху.

Стонога.

Іцик вертається зі школи додому:

— Іцик, ти був нині питаний? Про що ви вчилися нині?

— Про стоногу.

— Стоногу? Що це є стонога?

— Це такий хробак, що має сто ніг.

— Сто ніг? А хто їх порахував?

— Хто мав рахувати? Гої!..

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(45)

Коли ватажок Галя-Галя рішучо зажадав, щоб Док відкрив, де подівся ніж, Док задумано мовчав. Він силкувався придумати щось, щоб таки відвернути увагу ватажка від ножа, бо він хотів за всяку ціну його задержати при собі. Рівночасно Док боявся, що коли чорношкірі побачать, що він ніякий чарівник, то знов готові розлютитись.

Та чорношкірі були впертими, як ніколи. Очи Дока на хвилю спочили на вусі одного чорношкірого хлопця. Йому блисла нова гадка до голови і він торжественно промовив: „Я великий чарівник. Сила наших чарів зложена ось тут, в усі цього молодця. І вона так довго не вийде звідти, аж доки ми знов не будемо разом з нашими людьми".

В цю хвилю чарівник Інтамо нахилився до вуха ватажка і шепнув: „Це все брехня. Вони не є ніякі чарівники. Вони звичайні обманці. Вбиймо їх". Одначе його голос тремтів. Він таки мав страха і це запримітив ватажок. На це він відповів: „Ні. Ми вбемо їх тільки тоді, коли зловимо Тарзана. Зробимо так, як плянували".

Однак Інтамо далі натискав, щоб таки хлопців відразу вбити. Буляля насторожив вуха і старався підслухати, про що вони говорять. Йому вдалося зловити кілька речень, і його примітивне серце наповнилося жахом. Він тепер зровумів їх пляни, не тільки щодо хлопців, але й щодо Тарзана. Погані це були новини.